

Topyekûn Harp

Erich von Ludendorff, Erhan Çifci (ed.), Çev. Aynur Onur Çifci-Erhan Çifci
İstanbul, Dergâh Yayınları, Ocak 2017, Sayfa 152, ISBN: 978-975-995-790-2

Zafer EFE*

Savaşlar insanlık tarihi boyunca her zaman var olmuştur. Konseptleri ve doktrinleri icra edildiği döneme ve ortama göre farklılık göstermiş olsa da nihai sonuçları itibarıyla savaşların ortak noktası insan faktörüdür. Günümüz dünyasında savaşların artık her ortamda ve nesnede insanların algılarına hitap edecek düzeyde ve geniş coğrafyaların bozkırlarından, evlerimizde bulunan kitle iletişim araçlarına kadar her türlü sahada etki olacak şekilde icra edilebildiğini görebilmekteyiz. Bu anlayışla

* Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler A.B.D Yüksek Lisans Öğrencisi.

20.yy başlarında bile dönemine göre bu durumu idrak eden Erich von Ludendorff, yazmış olduğu orijinal ismi *Der Totale Krieg* (Topyekûn Savaş) adlı eserinde savaş tecrübelerini, deneyimlerini sadece muharebe alanları ile sınırlı kalmayan bir anlayışla hazırlayarak dünya harp tarihi literatürüne büyük katkıda bulunmuştur. Ne yazık ki eserin ilk kaleme alındığı 1935 yılında Almanya’da orijinal dilinde basımı gerçekleştirildikten sonra, 12 Şubat 1936- 21 Haziran 1936 tarihleri arasında *Ulus* gazetesinde 78 bölüm halinde tefrika olarak yayınlanan ve gazeteci Hikmet Tuna’nın tercümesi ile kitap olarak basılan ‘‘Topyekûn Harp’’ isimli çalışması haricinde günümüze kadar eser üzerinde başka bir çeviri çalışmasının yapılmamış olması, Hikmet Turan’ın çeviri çalışmasının ise anlam ve imla bakımından yetersiz oluşu, tanıtımını yapacağımız eserin bugün harp tarihi literatüründeki büyük bir ihtiyaca cevap vereceğini göstermektedir.

Erich von Ludendorff, Prusyalı bir general olan Carl Philipp Gottlieb von Clausewitz’den farklı olarak teorik tartışmaların derinliğine boğulmadan deneyimlerinin ışığında ve birçok farklı noktada harp koşullarını irdelemiştir. Bunun yanı sıra Ludendorff’un savaş pratiklerinde lojistik, muhabere, ikmal, top, tüfek gibi taktik unsurların yanında muharebelerin biyolojik unsuru olan insanın ahlaki ve manevi boyutları gibi savaşın gidişatında önem taşıyan soyut faktörlere de ağırlıklı önem atfettiği görülmektedir.

Gelişen teknoloji ile birlikte savaşlarda insanların daha kısa zamanda daha fazla can alabildiği silahların kullanılabilmesine dikkat çeken Ludendorff, kılıç ve kalkan ile yapılan göğüs göğüse muharebelerden farklı olarak, kendi döneminin şartlarındaki modern savaşlarda kullanılan bu üstün silahların, askerlerin ve ulusların düşünsel dünyalarında yarattığı etkileri incelemiştir. Savaşlarda insanların hızla yok edilebilmesi durumunun savaşların erken bitişini mi yoksa tam tersine yıllarca sürecektir olan yeni savaşlara mı yol açacağını kendi tecrübeleri ışığında yorumlamaktadır. Coğrafi uzaklığın savaşlarda önemini tam olarak yitirmese de üstesinden gelinebilen bir ayrıntı olduğunu ve yeni savaş konseptlerinin ortaya çıkmasına ortam hazırlayacağı konusunu etkili bir şekilde irdeleyen Ludendorff, Clausewitz’in muharebelerin kazanılmasında düşman askerî kuvvetlerinin tamamen imha edilmesi gerektiği tezine karşı olarak, ordu ve direnişin asli unsurları olan insanın yani Ludendorff’un deyimleriyle savaşmaya hazır ulusun hesaba katılıp incelenmeden muharebelerin kazanılmasında nasıl etkili olabileceğini tartışmaktadır.

Kitabın birinci bölümünde Ludendorff, harbin dış politikadan bağımsız olamayacağını, dış politikanın harp ile tamamen iç içe olduğunu belirtmektedir. Siyasi gidişatın harbin gidişatını tamamen etkilediğine dikkat çekerken, politikacıların aldıkları kararlarda da harbin politik çıkarların gerçekleşmesi için bir araç olarak ele alındığını vurgulamaktadır. Kendi döneminde ise gelecekte yaşanması muhtemel savaşlarda politik anlamda taleplerin daha geniş bir yelpazede olacağını ve harbin icrası sırasında da bu taleplerden bağımsız gerçekleşemeyeceğini, ulusların taleplerinin dünya sistemleri ve düzenlerini vesilesiyle politik araçlarla harbin içerisinde yoğurulacağını öngörmektedir.

Askerî kuvvet uygulanırken manevi kuvvetin öneminden bahseder. Ludendorff, Clausewitz'in sadece askerî unsurları yok ederek savaşın kazanılabileceği tezini eleştirirken, savaşın kazanılması için düşmanın manevi unsurlarının da yok edilmesinin ağırlıklı bir stratejik unsur olarak ortaya koymaktadır. Ludendorff, savaşın orduda askerî unsurların yanı sıra ordunun asli unsurlarını oluşturan ulusun da maneviyatının oldukça yüksek olması gerektiğini ve bunun da ancak politik ve dinî söylemlerin etkili kullanımına bağlı olduğunu savunmaktadır. Bu sebeple savaşın politikanın bir aracı olduğu kadar, politikanın da savaş esnasında harbin gidişatında olumlu ya da olumsuz yön verebilen bir araç olabileceğine dikkati çekmektedir. Ludendorff salt amacın ancak ulusu yaşatmak ve manevi ruhun içerisinden çıkacak güçle bunun mümkün olabileceğinin ve imkânların da bu yönde kullanılması gerektiğinin önemini bu bölümde vurgulamaktadır.

Kitabın ikinci bölümde ise ulusun manevi varlığının yüksek olmasının önemine, harp esnasında savaş karşıtlarının savaşın gidişatına olumsuz etki edebilecek faaliyetlerinin önlenmesi gerektiğine, aksi takdirde bu durumun manevi birliği bozarak savaşta çıkabilecek olumsuz durumların tehlikelerine değinilmektedir. Ulusun ırki mirasının çok önemli rol oynadığını vurgulayan yazar topyekûn harbin idaresinin ancak manevi dayanışma ve ırki mirasın inançla birlikte tek parça halinde bir araya gelmesiyle zafere ulaşılacağını öne sürmektedir.

Kitabın üçüncü bölümünde yazar, ekonomi ve topyekûn harp arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır. Savaşların her dönemde oldukça yüksek maliyetler içermekle birlikte ekonomik gücün savaş gücüne doğru orantılı olacak şekilde etki ettiğini ele alarak, harp öncesinde, esnasında ve sonrasında yaşanacak olağanüstü durumlarda ekonomik çıkmazlara karşı nasıl önlem alınması gerektiği örneklerle açıklanmaktadır.

Dördüncü bölümde ise silahlı kuvvetlerin gücünün ve etkinliklerinin durumu ele alınmıştır. Daha önceki bölümlerde bahsi geçen etkenlere ilave olarak bu başlık altındaki durumlar ağırlıklı olarak taktik seviyede yorumlanmakla birlikte özellikle orduda bulunan askerin nitelik ve nicelik olarak nasıl iyi seviyelere ulaştırılacağını ve başarının nasıl elde edilebileceğine yer verilmiştir. Kitabın başından beri personelin eğitimi ve kullandığı taktik araçlardaki ustalığı ile ilgili faktörlere azami önem verilmekle birlikte bu bölümde yine kullanılan teçhizattan nitelik üstünlüğünün yanı sıra personel nitelik odaklı incelemelerinin derinleştiği görülmektedir. Nicelik unsurunun sadece sayılardan ibaret olabileceğini ancak personelin manevi ve ahlaki tekâmüllerin harbin gidişatında en etkili faktörler arasında yer aldığı vurgulanmaktadır.

Beşinci bölümde ordunun bileşenlerinden ve bunların stratejik olarak kullanımından bahsedilmektedir. Burada hava, kara ve deniz kuvvetlerinin birbirlerini nasıl tamamladığı ve koordineli çalışmalarını ile birlikte operatif düzeyde nasıl etkili olabileceklerine değinilmiştir. Bu bölümde kuvvet kullanımında ağırlıklı olarak taktik unsurlara yer verilmiştir.

Altıncı bölümde ise topyekûn harbin tatbikine dair konular ele alınmıştır. Savaşın sadece bir savaş ilanı ile başlayan bir süreç olduğunun yanlış yorumlanmasına dikkat çekerek bölüme başlayan yazar, varoluş mücadelesinin insanlık tarihinde çok öncelerden beridir var olduğuna, her günün aslında bir savaş hazırlığı içerisinde geçen ve her günün savaşın bir günü olarak algılanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu vesile ile kitabın diğer bölümlerinde bahsedilen harbin unsurlarını oluşturan kaynakların kısıtlı ve kıt imkânlar olduğunun unutulmaması gerektiğine ve harbin tatbikinden önce harbe hazır bir biçimde bulundurulması en ekili nasıl kullanılabileceğinin önemi örneklerle ele alınmaktadır.

Son bölüm olarak yedinci bölümde başkomutanın durumu ele alınmıştır. Başkomutan, kitabın daha önceki bölümlerinde bahsedilen, ulusun ahlaki ve manevi niteliklerini benimseyen, eylemlerinde ve söylemlerinde kapsayıcı nitelikte olan bir lider olarak tasvir edilmiştir. Asker ve bürokratların savaş şartlarında farklı tepkiler gösterebileceğini ancak bir başkomutanın asla böyle bir şansının olmadığını, fikren, bedenen, ruhen mükemmele ulaşmış olması gerektiğini, bu özelliklere ne kadar haiz olduğunun da ancak savaş ortamında aldığı kararlarda uyguladığı pratiklerle birlikte savaşın neticesinde görülebileceğini belirten ifadeler ve detaylar kitabın son satırlarını oluşturmaktadır.

Tanıtımı yapılan bu eserin yalın ve anlaşılır şekilde dilimize çevrilmiş olması literatüre büyük katkı sağlamıştır. Okuyucunun da takdir edeceği üzere bilimsel çalışmalarda, üzerinde çalışılan her konunun kendine has ve özel olan terimlerinin imlâlarının ve anlamlarının karşılığını verebilecek kelimelerle çevirilerinin yapıp okuyucu ile buluşturulması oldukça uzun ve zahmetli bir süreci gerektirmektedir. Topyekûn harp uzunca zamandır kullanılagelmiş kavram olmasının yanında kavramın içeriğinin akademik anlamda incelendiği ve irdelendiği derli toplu yayınlar ne yazık ki çok sınırlı kalmıştır. Zira bu kavramın, kendi tecrübeleri ışığında bizzat harp meydanlarında yaşamış bir generalin dünyasından kaleme alınmış olması ve bu tecrübelerin toplumda her kesimin anlayacağı bir lisanla kendi tarihinde de topyekûn harbi yaşamış okuyucu ile buluşturulmuş olması önemlidir. Ludendorff bu eserinde insan merkezli yaklaşımıyla, bize tarih yazımı konusunda da her konunun merkezinde insanın olduğunu, her çalışmanın merkezine insanın ele alınması gerektiğini, tarihi yazan ve yapanın yine insan olduğunu hatırlatmaktadır. Eser, insanı tanımadan olayları ve olguları anlamamanın, neden sonuç ilişkisini kurabilmenin güçlüğü de anlatılarıyla temellendirirken harbin bireyden topluma nasıl bir etki yarattığını da çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir.

